СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ І. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION 1.

Рік LIV. Ч. 136. Ню Йорк і Джерзі Ситі, субота, 13. липня 1946. No. 136. New York and Jersey City, Saturday, July 13, 1946. Vol. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America.
ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.

ТРУМАН ПРОТИ УПЕРЕДЖЕНЬ ЯК СПРИЧИННИКІВ ВІЙНИ

Президент Труман, промовляючи до професорів американських каледжів і університетів, заявив, що він дуже радий, що повернувші з війни вояки завдають їм тепер при навчанню так багато клопоту. Як це буде продовжатись, казав президент, то він спокійний за судьбу нашого краю, бо передше він журився, що по війні молодь не буде дбати про науку. Далі вказав на те, що й ми в Америці мусіли довго боротись між собою, заки замирились. Подібне є між поодинокими людьми, а теж і між народами. Але як поодинокі люди знаходять способи, щоби замиритись, так теж і нації. Та щоб так сталось, казав президент, треба спершу перебороти перешкоди, які ділять різні народи. Тими перешкодами є упередження: релігійні, економічні, расові. Вони є властивими спричинниками воєн.

АМЕРИКАНСЬКИЙ КОНСУЛЬ З УКРАЇНСЬКОГО РОДУ.

Павло М. Дудко, що зістав генеральним консулем Злучених Держав в Празі, є, як виходить з цього, що пише москвофільський „Свет", з українського роду. „Свет" пише, що Дудко є сином „русских емігрантів виходців з Лемківщини".

„СТАРИЙ ЗНАКОМИЙ", ЩО ІДЕ ДО СОВЕТІВ.

„Рошен Реліф" розголошує, що в пятницю відлетіли літаком до Европи сімох „визначних американців", щоб оглянути знищені війною території у Советах. Теж сказано, що делеґація виїхала „на запросини советського уряду". У тій делеґації, як бачимо зі списку осіб, находиться і Фред Маерс. Прізвище це добре відоме американським українцям. Це та сама особа, що вела акцію проти дозволу американського уряду на окрему допомогову організацію американських українців. Його брехливі закиди, що це беруться закладати організацію „націстівські" елементи, одначе не вдержались і уряд дав дозвіл на самостійний Злучений У. А. Допомоговий Комітет, як окремий і незалежний від Рошен Реліф, що існує і розвивається у часі, коли вже заповіджено кінець Рошен Реліф-ови.

З „ПЕРЕЛ" СОВЕТСЬКОЇ ПРОПАҐАНДИ.

Большевицькі У. Щ. Вісті доносять з Ужгороду, що на Закарпатті відкрили різні „курорти" для „трудящих", в яких перше лікувались „багаті". Ось ті багатії, пишеться далі, тепер опинились між „скитальцями"...

З ПОЇЗДКИ Д-РА ҐАЛАНА ДО ЕВРОПИ.

З інформативного листа, якого одержала „Свобода" від д-ра В. Ґалана, предсідника Зл. У. А. Д. Комітету, що тепер перебуває в Европі, подаємо отсі вісти:

Обговоривши в Лондоні справи, звязані з допомоговою акцією українським жертвам війни, д-р Ґалан відїхав до Парижа. В Парижі полагодив справу закупна Дому Зл. У. А. Д. Комітету, який мав би стати осередком акції допомоги скитальцям, а теж пристановищем для гуманітарних і культурних українських організацій в Франції. Про допомогові й загальні справи реферував д-р Ґалан в Парижі на зборах Товариства Допомоги Культурним Працівникам та Студентам, на яких були присутними видатні українські громадські діячі. Дня 3. липня виїхав військовим американським літаком з Парижа до Риму, де вже відбув ряд конференцій, між іншим і в Ватикані, а має мати ще авдієнцію у папи. Д-р Ґалан є тої думки, що на европейському терені є стільки праці, звязаної з скитальчою проблемою і допомогою українським жертвам війни, що там треба для виконання цеї праці найменше трьох представників від американських та канадійських українців.

ДОКІНЧИЛИ ГРАБУНКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЗЕМЛІ.

Канадійський кореспондент Лері Елен, доніс до канадійських ґазет з Польщі, що вже виселено майже всіх українців з полуднево - східної Польщі, себто з української території, що її віддали Совети Польщі. Таке мали проголосити в Ряшеві й Перемишлі ті польські власти, що займались виселенням українського населення з цеї землі до Советів. Теж повідомляється, що „з виїздом останніх українців, націоналістичні банди тратять свої бази постачання й їх діяльність день в день зменшується". Це, як пише кореспондент, має відноситись до „наскоків українських націоналістичних банд на польські міста і села", які мали на меті „тероризувати поляків, що вернули з Росії, щоби поселитись в бувших українських містечках і селах".

ЗАВДАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ У СОВЕТАХ.

Советська пропаганда доносить про „зібрання львівських письменників і наукових робітників", яке відбулось у Львові. На цьому зібранні, на якому було десять осіб, виступив з доповідю голова Союзу львівських письменників Козланюк і говорив про завдання вчених і письменників у четвертій пятирічці. Він закликав їх „йти на будівельні майданчики, на фабрики і заводи, находити новаторів, героїв відбудови й будівництва та показувати їх у своїх творах". Ще промовляли: Ірина Вільде і професор Рудницький. Говорили про те, як „відбити в художній літературі процес перевиховання вчорашніх селян з їх індівідуалістичною психольогією в свідомих робітників соціялістичної промисловости".

У простій мові це означає, що промовці представляли, як то помогти перемінити якнайскорше ще й селян Західної України на таких советських німих рабів-волів, що сталиб цілком безвольними машинами.

ВИСТАВА ОБРАЗІВ І. КУРАХА.

„Українець у Франції" доносить, що виставку українського маляра, Івана Кураха, яка відбулася в Ґенуї, в Італії, відвідало до 3,000 осіб, при чому закуплено понад половину з виставлених 22 малюнків, що були на українські теми.

НАВЧАННЯ ЧУЖИХ МОВ.

Советські джерела звідомляють, що Рада міністрів УРСР прийняла постанову в справі збільшення у школах кількости годин на вивчення іноземних мов, а теж в справі введення в 1946-1947 шкільному році навчання англійської й французької мов.

УКРАЇНКА НАГОРОДЖЕНА СРІБНОЮ МЕДАЛЕЮ.

Французьке міністерство вшанувало працю пані О. Гораїв, як професорки співу, гри на піяно і організаторки концертів, дипльомом і наділенням їй срібної медалі. Пані Гораїв, співачка і професорка, має свою клясу в Парижі в школі ім. Моцарта. Дня 11. травня відбувся концерт учнів проф. Гораїв, як теж й інших музичних шкіл, на якому були директори консерваторій, композитори, артисти і т. п.

ДЕМОНСТРАЦІЇ ПОКУПЦІВ ПРОТИ ВИСОКИХ ЦІН

З різних міст доносять про негодовання покупців ізза цього, що ціни на товари далі ідуть вгору. Це негодування прибирає тут і там вид менших або більших демонстрацій. В Ню Йорку плянується від 23. липня кампанію за закупи тільки таких товарів, без яких ніяк не можна обійтися. Підчас демонстрацій у Ню Йорку вивішували одяг з табличкою, на якій була виписана ціна: $199, а на бохонці хліба: 40 центів. Це малоб усвідомити загал, що незабаром таке станеться, якщо не буде урядової контролі цін і Бюра Адміністрації Цін (ОПА).

„БАНДИТ" І „КАЛЮМНІЯТОР".

Так назвала московська „Правда" Брукса Аткинсова за його артикули про Совети.

ГЛЬОНД ПРО ПОГРОМИ.

Кардинал Гльонд заявив у Варшаві чужинецьким кореспондентам у справі жидівських погромів у Польщі, що він осуджує їх, але додав, що антисемітизм шириться в Польщі у великій мірі тому, що жиди займають високі становища в теперішнім польськім уряді й стараються завести в Польщі такий лад, проти якого є більшість народу.

БОГОМОЛЕЦЬ ПРИБУДЕ ДО АМЕРИКИ.

Ґазети донесли, що цеї осені має приути од Ню Йорку „советський професор" і визначний учений — Олександер Богомолець. В згадці про нього, як і передше, не згадується, що він українець. Це є та людина, що є президентом Академії Наук УРСР. Богмолець мав би тут зійтися з американськими професорами, що займаються, як і він, дослідами, як продовжити вік життя людини.

ЧИ НЕ КОМЕДІЯ?

З Парижа доносять, що там відбулася в російській православній церкві відправа з молебнями подяки за те, що советська влада проголосила, що видасть пашпорти усім російським імігрантам. На відправу прибули майже всі члени советського посольства і військової советської місії. Казав себе привезти до церкви на візочку теж і епископ Евлогій, заявляючи, що „дякує Богу за те, що дав йому силу дожити такого дня". Він і дістав перший советський пашпорт на цей поворот.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Правда, а не злоба!

Вернув з Москви до Ню Йорку Брукс Аткінсон, кореспондент часопису „Ню Йорк Таймс". Аткинсон, американський ліберал, відомий з оборони Совєтів. Тепер появились у згаданій часописі три його статті про Совєтів.

У цих статтях немає нічого надзвичайного, ні нового, проте читається їх цікаво, бо це пише знаменитий журналіст і добрий обсерватор. Передані ним завваги, як сказано, не є нічим новим для тих, що визнаються на совєтському режимі й хотілиб бачити все у правдивому світлі. Та так не є з комуністами. Тому й не диво, вони тепер виступили проти всього, що написав Аткинсон про Совєти. Скритикували Аткинсона, очевидно, теж і большевицькі У. Щ. Вісті. Для них це, що написав Аткинсон про Росію, є „злоба" і „ненависть", „наклепи" і „пашквілі". Вони навіть приходять до такого заключення що це „хтось" вислав Аткинсона як „приятеля Совєтів" до Москви „із ворожим припорученням". Чи це „припоручення" є таке, щоб вилаяти потім Совєти, чи ще щось інше, про це не кажеться. Та це нас менше обходить, зате згадаємо коротко за завваги Аткинсона, що то мають бути — „злобні" і фальшиві.

Аткинсон стверджує, що знаменито схарактеризували життя в Совєтах ті, що назвали його життям за „залізною куртиною". Приглянувшись дещо тому. життю, Аткинсон прийшов до переконання, що країна „ідеальної економічної системи" наділі не розвязала ніякої важної проблеми, звязаної з людським добробутом і людською свободою. Нема там, пише Аткинсон, ніякої свободи від нужди, ні від страху. Нема там ніякого соціялізму, а є тільки тоталітарна диктатура, що цілком **не зацікавлена** справжньою долею людини. Це так поділало на Аткинсона, що він, соціяліст, побачивши совєтський соціялізм, стверджує, що західний капіталізм куди більше зацікавлений людиною і людською свободою ніж совєтський лад. Він каже, що свободолюбну людину просто страх збирає глядіти на таку поліційну систему, що існує в Совєтах. „Залізна куртина" відділяє цілковито совєтських громадян від культурного світа. Через брак цього звязку, пише Аткинсон, дуже підупали в Совєтах навіть театр, музика, мистецтво, бо те, що існує, дуже провінціональне і плитке. „Залізна куртина" не дає навіть громадянам спромоги дізнатись, що властиво діється у самих Совєтах. Тільки, каже він, доходять час від часу слухи, що десь там в Україні неспокої, що там люди невдоволені... До цього Аткинсон додає, що він не вірить, щоби могла вибухнути в Совєтах якась революція, бо якби і вибух якийсь бунт, то, каже він, влада легко далаб собі з тим раду. Та проте провід у Кремлю заляканий і боїться всіх і вся та нікому не довіряє і не терпить ніякої опозиції чи противної думки. Цей провід боїться теж і всякого звязку з заходом, щоб часом у Совєтах таким чином не пізнали ріжницю між тим, як живеться людям у демократіях, а як під комуністичним режимом. Супроти цього, заключає Аткинсон, годі Америці дружньо зблизитись до Совєтів і з ними по щирості жити. Але можна жити з Совєтами в мирі, в озброєнім мирі, пише Аткинсон. Він жаліє, що так є, бо хотів би, щоб американці могли жити з народами у Совєтах дійсно дружньо і щиро, та в теперішних обставинах це не можливе.

Це є те найголовніше, що написав Аткинсон про Совєти. Чи є в цьому яка „злоба"? Чи це „пашквіль". Ні! Аткинсон подав тільки крихітку правди. Це все!

Бути гідними!

„Вісті", що виходять в Римі, помістили в числі з 4. травня б. р. статтю п. н. „Що значить бути гідним?". Звернена вона в першу чергу проти тих українських інтелігентів, що „вживають української мови на громадському форумі, а опинившись у себе, поміж чотирма стінами, переходять на московську мову і тим власне виявляють брак гідности, брак самопошани". У статті, що має загальне значення, читаємо, між іншим таке:

* * *

Бути гідним — значить мати свідомість своєї моральної вартости і вважати, щоби та моральна вартість не потерпіла, не понизилася. Бути гідним — значить мати почуття самопошани (не зарозумілости!) і так поводитися, щоб й інші люди тебе шанували. Раб, лакей не мають почуття гідности. Тільки вільна, незалежна людина має це почуття. Гідність дуже споріднена з почуттям чести. Не піклуючись про втримання своєї моральної вартости, не маючи правдивої самопошани, негідна людина дуже легко піддається спокусам матеріяльного характеру і **робить** вчинки, що ми їх називаєло негідним.

Памятаєте, як наш славний Тарас Шевченко картав наших „малоросіян", що вони „за шмат гнилої ковбаси" готові продати матір, себто Україну, і, націпивши кокарду на лоб, як „лакеї в золотій оздобі" „цвенькають по московському". Для Шевченка, та певно і для нас, всі оті „раби з кокардою на лобі", все оте „Варшавське сміття, грязь Москви", що продавали свою національність за „лакомство нещасне", дарма, що пишалися чинами та грошима були насправді тільки — „німії, подлії раби", — себто негідники.

На жаль, треба признати, що хоча від часів Шевченка чимало таки води й червоної крови поніс у Чорне море наш Дніпро-Славута, у наших людей, вихованих у жахливій атмосфері духового вивалашення, почуття національної й особистої гідности не дуже розвинулося. Ще й тепер ми частенько таки зустрічаємо українців, що, знайшовшись поза мурами московської тюрми народів, продовжують залюбки цвенькати по московському, не розуміючи, що вони виявляють тим і перед своїми, більш вільними земляками, і перед чужинцями, що взагалі не розуміють, як можна вживати чужу мову замісць своєї в родинному оточенні, жалюгідну лакейську психіку, отой брак національної й особистої гідности. Людина гідна, опинившись на волі, з обуренням й люттю відкидає все те, що нагадує її минуле поневолення, з обуренням і радістю відкидає накинену їй (чи її батькам, однаково!) чужу мову; людина лакейської психіки продовжує й далі підроблюватися під своїх колишніх панів, уживаючи „панської" мови.

ЯК СТАВИТИСЬ ДО ПРОВОДУ?

„Євангельська Правда", пишучи про відношення евангеликів до Комітету Українців Канади, зазначує, що треба виявити „національну зрілість" і „не зважаючи на певного роду кривди" таки „підтримати кожну акцію Екзекутиви КУК-а, що скерована на добро українського загалу, Канади і української справи". Зокрема пишеться там ще таке:

„Ми повинні бути реалістами і приняти український провід таким як він є, дякуючи Богові за все добре, що вони роблять і поборюючи усе зле, але маючи на увазі, що якщо цей провід зникне, то ми не матимемо ніякого, тоді окремі групи знов пічнуть поборювати один одного без всякого милосердя".